

تفسیر قرآن مجید

مثل الذین اتخذوا من دون الله
اولیاء که مثل العنکبوت اتخذت
بیتاوان او هن البیوت لیبیت العنکبوت
لو کانوا یعلمون
(سوره عنکبوت آیه ۲۶)

ترجمه :

« کسانی که غیر خدا را اولی خود
قرار داده اند همچون عنکبوتند که
خانه‌ای برای خود اختیار کرده و سست
ترین خانه‌ها؛ خانه عنکبوت است اگر
بدانند » :

پروردگار عالم در طی آیات قرآن مثل‌های بسیاری زده و حقایق برجسته‌ای را
در لباس مثل بیان فرموده است. قرآن یک دعوت عمومی و یک ندای توحید جهانی است
قرآن پیشرو و الهام‌دهنده کلیه طبقات اجتماعی انسان است، باید طوری باشد که همه
مردم بتوانند از آن استفاده کنند.

برای نزدیک ساختن مطالب دوردست و بفرنج بافکار عموم، مثل‌هایی بیان نموده
است زیرا انسان از همه چیز بهتره محسوسات را می‌فهمد و روشنترین معلومات بشر

نشریه «مکتب اسلام» بخوانندگان گرامی نوید میدهد که از شماره آینده برای
بخش تفسیر، سوره معینی را مورد بحث قرار میدهد تا خوانندگان پس از مطالعه چند شماره بر موز
و تفسیر یک سوره کامل واقف شوند.

آنها نیست که با چشم می بینند و یا با گوش می شنود، و یا با دست لمس می کنند. لذا مطالب دقیق و پیچیده وقتی در لباس مثل ریخته شود با فکر همه نزدیک می گردد، و هر کسی بفرخورفهم و نیروی فکر خود میتواند از آنها بهره مند گردد.

از جمله مثلهای قرآن مجید مثلی است که در سوره عنکبوت بیان شده است که یکجهان سخن در یک جمله ساده و شیرین بیان شده است. آنجا که میفرماید: «کسانی که غیر خدا را ولی (پشتیبان) خود قرار دهند همچون عنکبوتند که خانه ای برای خود انتخاب کرده و سست ترین خانه ها خانه عنکبوت است اگر بدانند»

سپس میفرماید: **و تلك الامثال نضرها لناس و ما يعقلها الا العالمون** یعنی مردمان فهمیده و عاقل، بحقیقت این مثلها می رسند؛ آری بزرگترین درس توحید و خداشناسی با همین مثال ساده بیان شده است، و همین آیه به تنهایی میتواند بر نامه کامل سعادت را برای ما تنظیم کند، که اگر مفاد آن را اجراء کنیم، یک فرد موحّد واقعی و خوشبخت و سعادتمند خواهیم بود.

اینک توضیح مثال مزبور

۱- ما تصور می کنیم که بشر نیرومندترین موجودات روی زمین است که با آن قدرت خدا داد بآلک این عرضه شده و بر اوج آسمانها و قعر دریاها و صفحه بیابانها حکومت میکند، در حالی که با این قدرت و نیروی یکی از موجودات ضعیف و ناتوان بشمار میرود، چنانچه قرآن کریم این مطلب را در سوره نساء، آیه ۳۶ گوشزد فرموده است **و خلق الانسان ضعیفا** (بشر ضعیف و ناتوان آفریده شده است) زیرا انسان در زندگی خود بوسائل و ابزار بی شماری نیازمند است که بسیاری از موجودات آن نیازمندیها را ندارند، از نظر خوراک و پوشاک، محیط و شرائط زندگی با سایر جنیندگان فرق فاحشی دارد، انسان همیشه در یک شرائط مخصوص باغذیه و لباس های معینی میتواند زیست کند، در حالی که بقیه جانداران دامنه احتیاجاتشان اینقدر وسعت ندارد.

۲- یگانه و وسیله و عاملی که انسان را به عالم دیگر متوجه می سازد و او را می کند

که بشر تکیه گاهی برای خود در مشکلات اختیار کند ، همان احتیاج شدید و توسعه دامنه وسایل زندگی او است که مختصر تغییر و کم و زیاد آن بد بختیهای رادردنیال دارد مثلاً حرارت یکی از وسایل زندگی انسان است اگر درجه حرارت از حد معمول و لازم باین تر بیاید سرما همه را خشک می کند و اگر درجه حرارت بالا برود گرما مغز را آب میکند ، زندگی انسان بوسیله همین دستگاه تنفس است و در فشار مخصوصی میتواند از هو استفاده کند کم و زیاد فشار هوا ممکن است بحیات انسان خاتمه دهد و همچنین بقیه وسایل زندگی که هر کدام بامختصر تغییر انسان را بلب پر تگاه نیستی میکشاند ، از همه گذشته حوادث و بلاهائی همیشه در کمین انسان است که این شیر نیر و مند و قهرمان قدرت را مانند پر کاه بهر سو میبرد همین ضعف و ناتوانی انسان است که توجه او را به پیدا کردن يك تکیه گاه جلب میکند ، تا در مواقع بد بختی باو پناه ببرد .

تکیه گاههای روانی

تا اینجا و در تمام این مقدمات مردان موحد و غیر موحد یکسانند همه با صدای رسا میگویند باید بشر بیک مبدء قدرتی متکی باشد تا در مشکلات و حوادث سخت زندگی بآن پناه ببرد ولی در اینجا این دو دسته از هم جدا شده و دو راه مختلف را میپیمایند و بالنتیجه دو جمعیت متضاد را تشکیل میدهند :

دسته اول : اشخاصیکه راه را کم کرده بیکی از موجودات ضعیف یا ضعیفتر از خود پناه میبرند ، گاهی بدنبال مال و گاهی بدنبال مقام و شخصیت میروند ، گمان میکنند که مال و مقام ؛ فرزند و عشیره میتواند آنان را واقاعدتر مشکلات یاری دهد غافل از آنکه بسیار میشود که همینها مشکلات تازه ای را فراهم میآورند !

در صفحات تاریخ سطور بر جسته ای بچشم ما میخورد که چه بسا اثر و تمندان بزرگ ، زورمندان گردنکش و قوی پنجه ، سلاطین و امرای نیر و مند ، بزرگان عشیره و قبیله صاحبان ثروت های بیشمار ؛ وقتی طوفانهای حوادث بسوی آنها متوجه شد کوچکترین مقاومتی از خود نتوانستند نشان بدهند ؛ و در برابر حوادث تسلیم و نابود گشتند قرآن کریم در آیه فوق برای جهانیان چنین پیام فرستاده است که : آن گروهی که بر غیر خدا

تکیه کرده اند؛ بر غیر خدا اعتماد نموده اند، نجات دهنده از مشکلات را غیر خدا میدانند مثل آنسان مثل عنکبوت است که با تارهای زیادی برای خود لانه درست میکند
حقا که سست ترین خانه لانه عنکبوت است

تشریح لانه عنکبوت و شمه ای از وضع زندگی آن

خانه عنکبوت یکی از شاهکارهای عالم خلقت است و کیفیت خانه سازی او در خور دقت و تدبیر میباشد، خانه های تمام عنکبوتها از کوچک و بزرگ یکنواخت است، و این خود دلیل بر قدرت فوق العاده ایست که آفریدگار متعال در وجود آن نهاده است.

تارهای عنکبوت: هر تار عنکبوت (اگر تعجب نکنید) از هزاران تار فوق العاده نازک ساخته شده است و آن همه تارهای باریک دست بدست هم داده این تارها را تشکیل میدهند این جنبه نازک و توان بدون اینکه با چشم خود نگاه می کند، بوسیله پاهای عقبی خود تمام تارها را می تند و با اینکه بنظر میرسد که در کار خود تامل است ولی اگر موقع غروب قسمتی از تارهای خانه او بریده شود، تا طلوع آفتاب تمام قسمتهای آسیب دیده را مرمت میکند گاهی چوب کوچک و یا سنگی روی تارهای خود میگذارد که از تحریک باد مصون بماند، و بسیاری از اوقات مواد صمغی از درختان میگیرد و تارهای خود را با آن آلوده میسازد تا در نقاطی که بهم اتصال دارند بهم بچسبند و هر موقع مگس روی آن بنشیند، همین چسبندگی از پرواز او جلوگیری میکند، هر موقع مگس را در دام خود بیفکند فوراً آنرا با نیش خود که دارای سم مخصوصی است میکشد و یا نیمه جان میافکند، ولی از نیش و سم زنبور میترسد، لذا اگر زنبور بدام او افتد فوراً تارهایی را تنیده و دست و پای زنبور را بوسیله آن می شکند، همینکه از جرکت افتاد و اطمینان پیدا کرد که بیجان شده است، از بدن او تغذیه میکند.

وضع خانه سازی عنکبوت

عنکبوت هنگام خانه سازی نقطه ای را بعنوان مرکز اتخاذ میکند سپس تارهایی را دور آن مرکز بصورت شعاعهای دایره تمییده و آنها را بجای ستون قرار میدهد، بعداً

تارهایی بر عرض آنها تنیده و آن دورا باهم پیوند میدهد و فواصل این تارها از نظر مساوی و دقت مانند یک تور نظریف صیادی است ولی با اینهمه ، هیچ خانه سست تر از آن نیست ، در مقابل یک قطره آب تاب مقاومت ندارد ، در برابر یک نسیم ، لایم از جا کنده میشود ، بوسیله یک شعله مختصر آتش ، یا گرد و غبار ، سازمان خانه او از هم میپاشد و بدست عدم سپرده میشود .

خانه ای که گرد و غبار ، نسیم ، لایم ، شعله مختصر آنرا ویران سازد پیدا است تا چه اندازه سست است . مقیده قرآن مجید همه دستگاه عالم ، تمام این وسائل مادی بدون تکیه بخدا مانند همین خانه عنکبوت است .

دسته دوم : افرادی هستند که تکیه گاهی جز ذات مقدس خداوند که تمام دستگاهها و نظامات و سازمانهای جهان هستی در قبضه قدرت او است ، ندارند ، و تمام قدرتهای انسان و غیر انسان را در برابر قدرت او ناچیز دانسته ، و ازاده او را بر تمام نافذ میدانند ؛ اینها همان افرادی هستند که قرآن و کتابهای آسمانی سعادت و نجات آنان را ضامن شده است ؛ آنها بر یک تکیه گاه استوار و محکم و غیر قابل زوال تکیه کرده اند .